

A NAUDUNGT GEÐÞJÓNUSTU RÉTT Á SÉR?

Dr. Páll Matthíasson

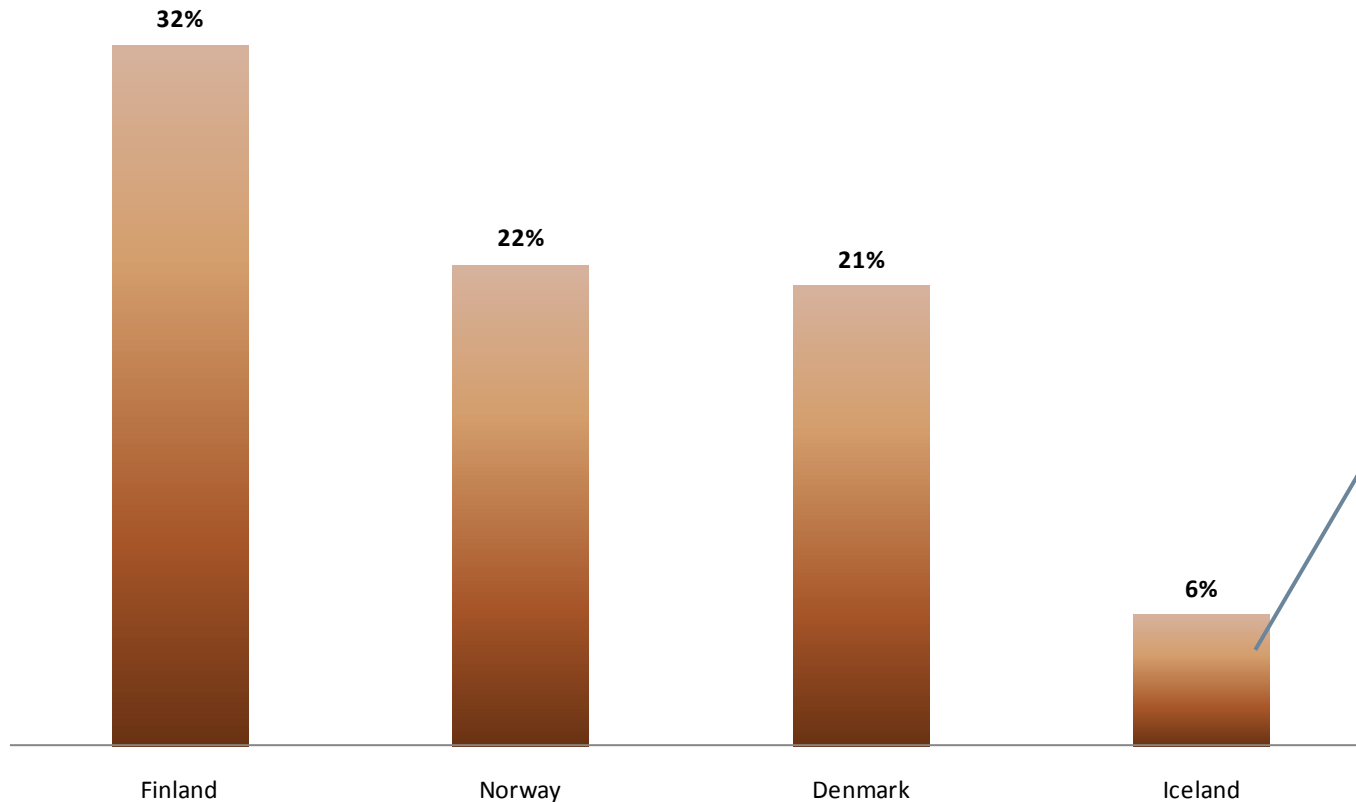
Tegundir nauðungarvistana á Íslandi

- 48 tíma nauðungarvistun
  - Læknir sækir um
  - Sterkur grunur um geðvanda sem þarf spítalameðferð
- 21 dags nauðungarvistun
  - Umsókn frá fjölsk./ félagsþjón. + vottorð geðlæknis
  - Leyfi frá Innanríkisráðuneyti (IRR)
- Hvorugt má endurtaka, réttur til að hitta fulltrúa IRR og til að kæra til dómstóla
- Lögræðissvipting
  - Umsókn frá fjölsk./félagsþjón. + vottorð geðlæknis
  - Fer fyrir dómstóla
  - Lögræði = Sjálfræði + Fjarræði
  - Frá 6 mánuðum – ótímabundið
  - Lögráðamaður skipaður

Nauðungarinnlagnir

Rate of admissions under coercion

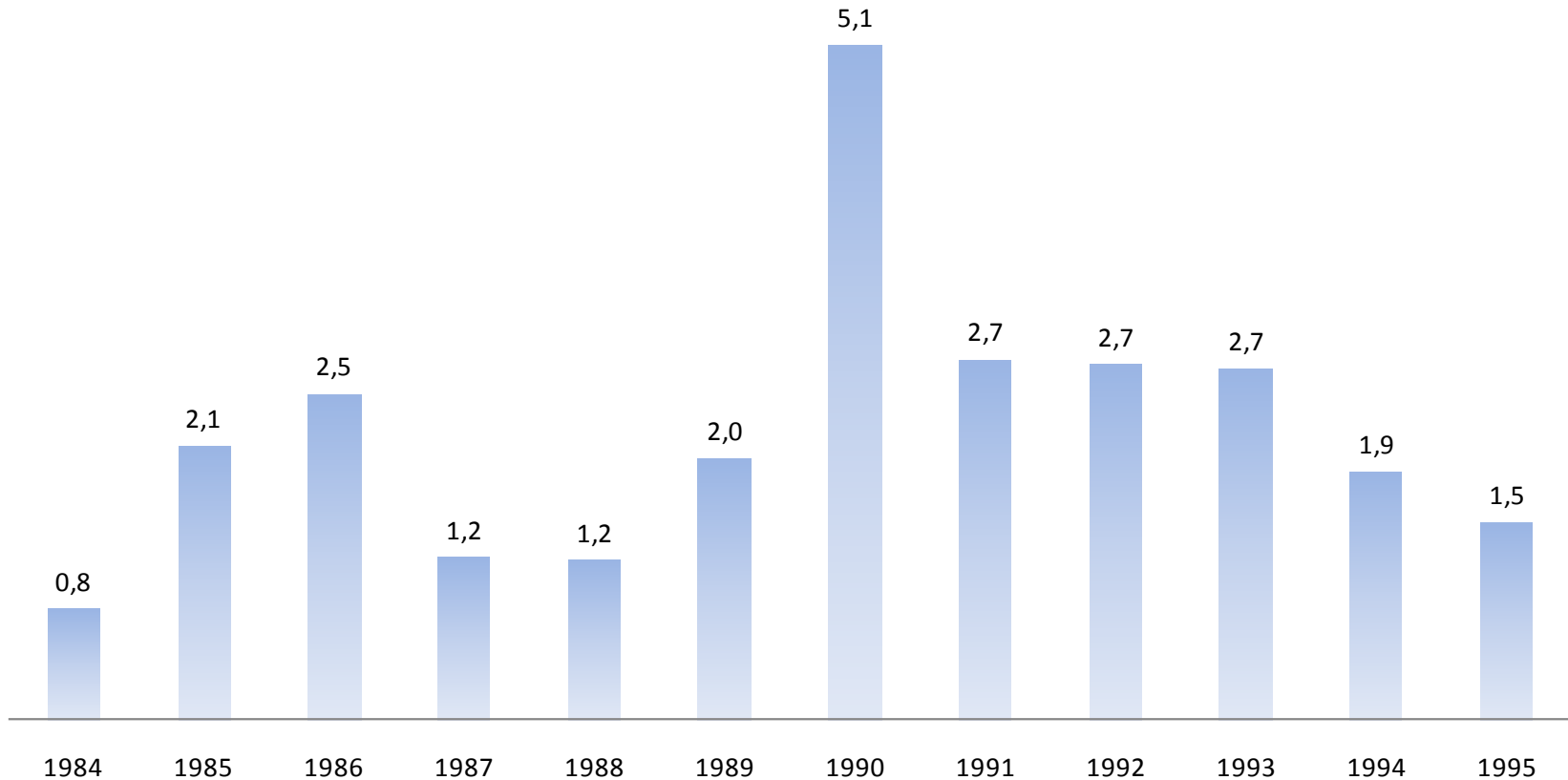
Source: Nordic Minister Council 2004-2005

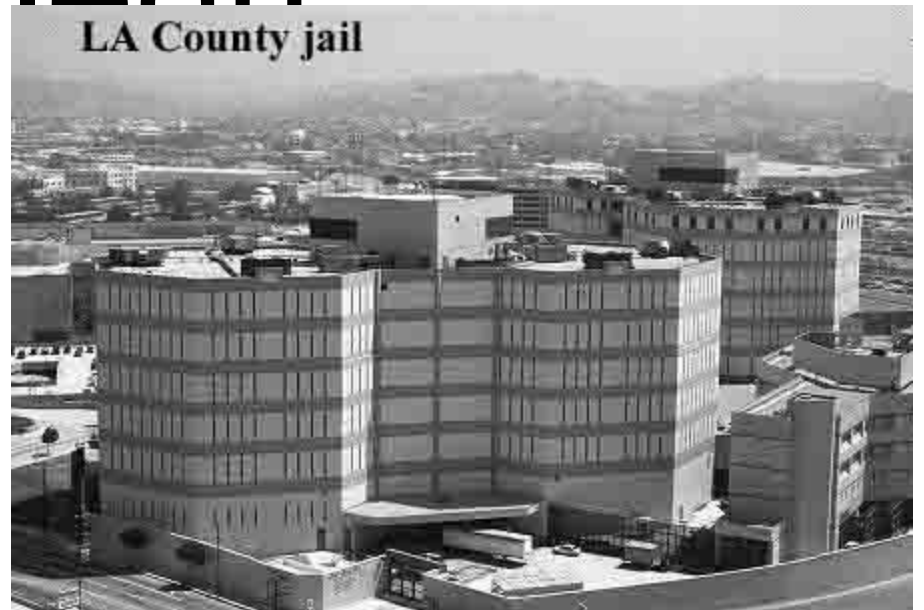
Nauðungarinnlagnir voru 3,7% allra innlagna á árabílinu 2003-2010.

Tíðni lögræðissviptinga

**Number of people deprived of legal competence in Iceland
because of mental illness (pr. 100.000 inhabitants).**

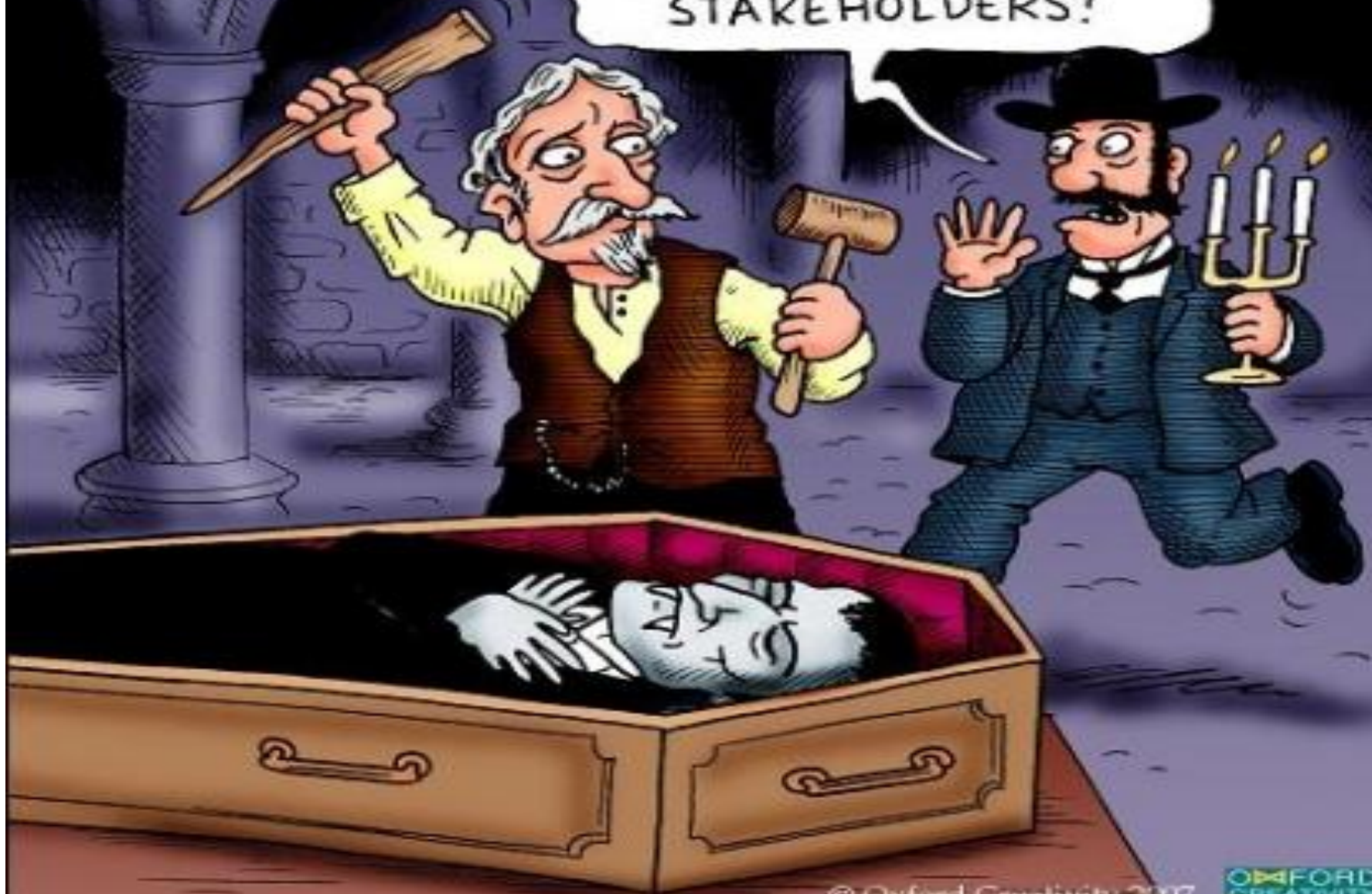
Má **NEYÐA** þá sem
eru í alvarlegri
HÆTTU?

WAIT! WE NEED TO
CONSIDER **ALL** OUR
STAKEHOLDERS!

Hagsmunaaðilar

1. Læknisfræði / Geðlækningar
2. Lögfræðin
3. Löggjafarvaldið
4. Framkvæmdavaldið
5. Lögreglan
6. Eftirlitsaðilar
7. Hagsmunasamtök sjúklinga/aðstandenda

Stakeholders

1. **Læknisfræði / Geðlækningar**
2. **Lögfræðin**
3. Löggjafarvaldið
4. Framkvæmdavaldið
5. Lögreglan
6. Eftirlitsaðilar
7. Hagsmunasamtök sjúklinga/aðstandenda

Lögfræðin sbr. við læknisfræðina

1. Ágreiningur – Sátt
2. Formlegt – óformlegt
3. Skekkja
4. Frjáls vilji – nauðhyggja
5. Minnsta hugsanleg nauðung –
að draga úr þjáningum

Hagsmunaaðilar

1. Læknisfræði / Geðlækningar
2. Lögfræðin
3. Löggjafarvaldið
4. Framkvæmdavaldið
5. Lögreglan
6. Eftirlitsaðilar
7. Hagsmunasamtök sjúklinga/aðstandenda

Hagsmunaaðilar

1. Læknisfræði / Geðlækningar
2. Lögfræðin
3. Löggjafarvaldið
4. Framkvæmdavaldið
5. Lögreglan
6. Eftirlitsaðilar
7. Hagsmunasamtök sjúklinga/aðstandenda

Hagsmunaaðilar

1. Læknisfræði / Geðlækningar
2. Lögfræðin
3. Löggjafarvaldið
4. Framkvæmdavaldið
5. **Lögreglan**
6. Eftirlitsaðilar
7. Hagsmunasamtök sjúklinga/aðstandenda

Hagsmunaaðilar

1. Læknisfræði / Geðlækningar
2. Lögfræðin
3. Löggjafarvaldið
4. Framkvæmdavaldið
5. Lögreglan
6. Eftirlitsaðilar
7. Hagsmunasamtök sjúklinga/aðstandenda

Hagsmunaaðilar

1. Læknisfræði / Geðlækningar
2. Lögfræðin
3. Löggjafarvaldið
4. Framkvæmdavaldið
5. Lögreglan
6. Eftirlitsaðilar
7. Hagsmunasamtök sjúklinga/aðstandenda

A close-up photograph of an elderly man's face. He has a serious, almost stern expression, with deep wrinkles on his forehead and around his eyes. His hair is thinning and grey. He is wearing a dark, textured garment. The background is blurred, showing what appears to be a patterned fabric.

Hvernig er best hægt að hjálpa
fólki í vanda?

Rök gegn nauðungarúrræðum

1. Vandí í lífinu – ætti ekki að skoðast sem geðheilbrigðisvandi – nauðung má ekki ske
2. Geðsjúkdómar eru til en nauðung er alltaf röng
3. Geðsjúkdómar eru til – meðferð getur hjálpað – nauðung er ósiðleg og virkar ekki
4. Geðsjúkdómar eru til – meðferð getur hjálpað – nauðung getur hjálpað – en ef þjóðfélagið biði upp á almennileg meðferðarúrræði þá væri ekki þörf fyrir nauðung

Rök með nauðungarúrræðum

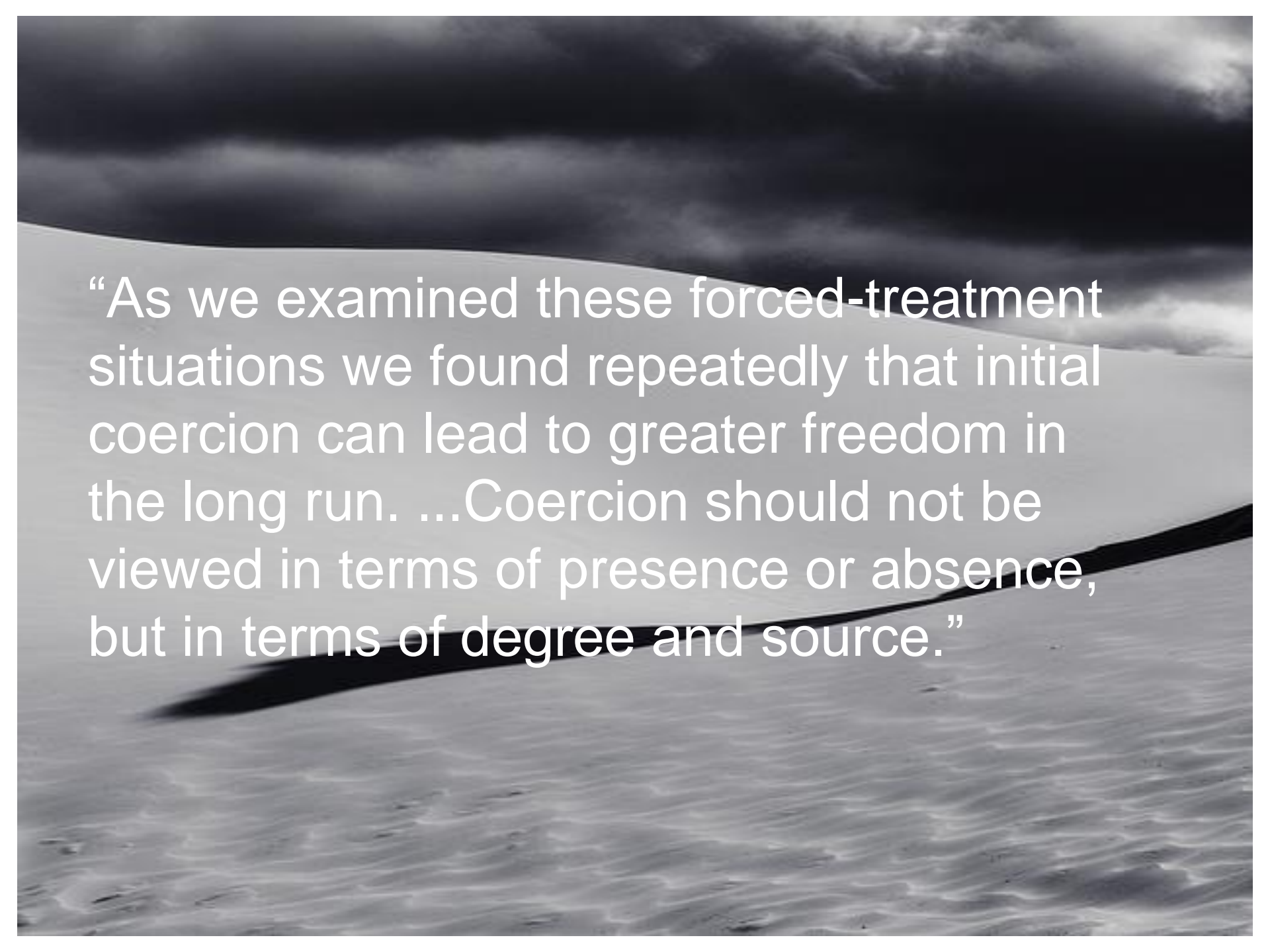
- Geðsjúkdómar eru til
- Meðferð getur hjálpað
- Nauðung er oft það mannúðarfyllsta og virkar
- Aðlaðandi og aðgengileg meðferðarúrræði munu aldrei algerlega koma í veg fyrir nauðungarúrræði

Parents patriae

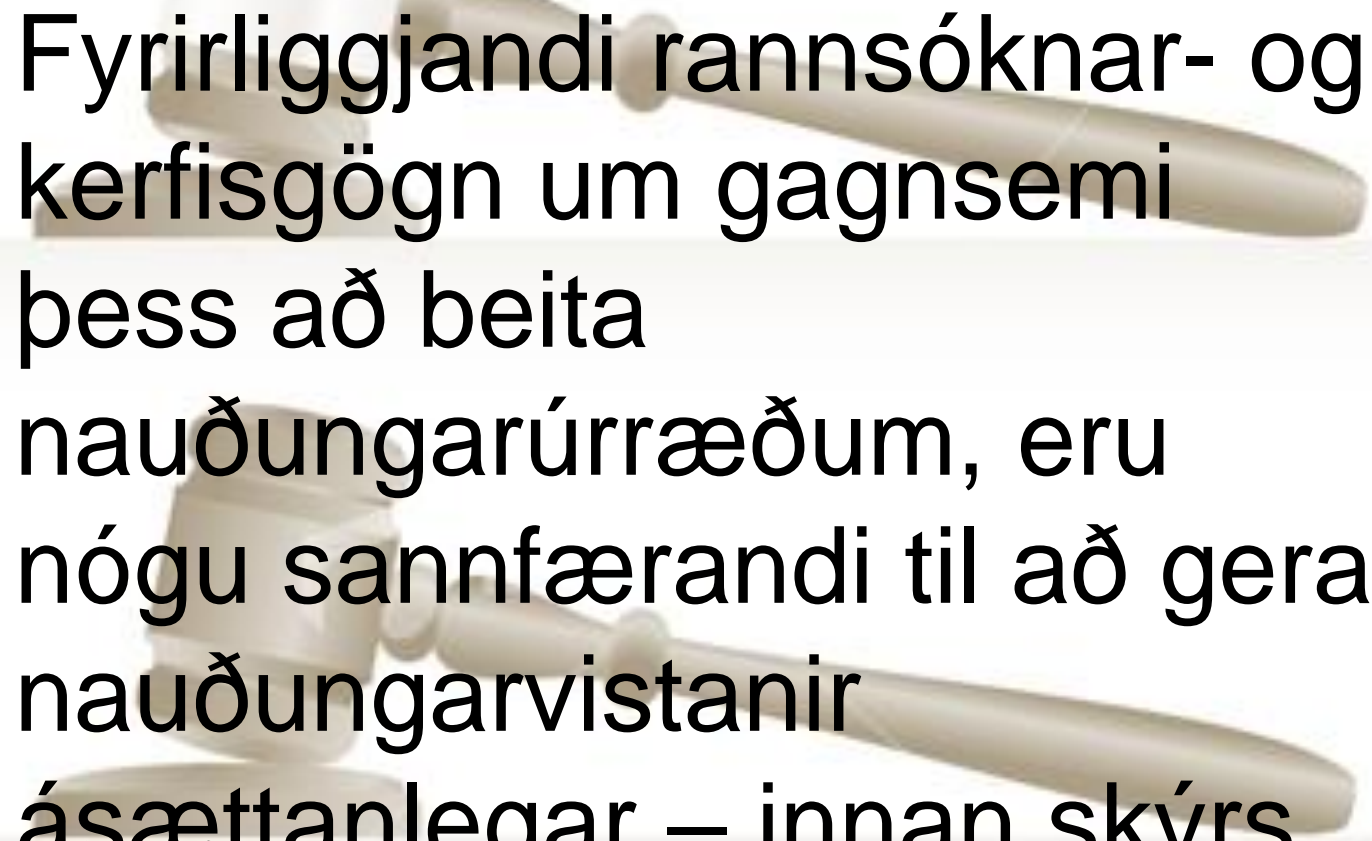

“As we examined these forced-treatment situations we found repeatedly that initial coercion can lead to greater freedom in the long run. ...Coercion should not be viewed in terms of presence or absence, but in terms of degree and source.”

Fyrirliggjandi rannsóknar- og kerfisgögn um gagnsemi þess að beita nauðungarúrræðum, eru nógu sannfærandi til að gera nauðungarvistanir ásættanlegar – innan skýrs lagaramma og undir ríku eftirliti.

Er þörf fyrir
nauðungarúrræði?

Ef svo er – ætti þá
ákvörðun um meðferð að
vera tekin af einhverjum
öðrum en væntanlegum
sjúklingi?

Föðurlegt forræði fortíðar...

“The jury in its wisdom always commits”

DIMINISHED CAPACITY

A NOVEL OF LEGAL SUSPENSE

LEIGHTON ROCKAFELLOW

Misnotkun nauðungarúrræða

1 Óþarfa
spítalavist

1 Valdbeiting í
innlögn

